

UČITELJSKI TOVARIŠ.

Glasilo

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in e. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 10.

Ljubljana, 16. velikega travna 1891. XXXI. leto.

Vsebina: Anton Sušnik — Ljubljana: Šolstvo v praški deželni jubilejni izložbi. — —z—: Navod za izdelovanje pridvižnih (relief) zemljevidov. — Fr. Marolt — Brdo: Učitelja-voditelja uradne knjige. — J. Marn: Knjiga slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Vprašanja in odgovori. — Književnost. — Listek. — Naši dopisi: Iz Ljubljane. — Iz Postojne. — Iz novomeškega okraja. — Iz kočevskega okraja. — Z Iga. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb. — Listnica uredništva.

Šolstvo v praški deželni jubilejni izložbi.

Hitro poteka čas in približala se je dōba, 15. dan vel. travna, v koji se slavnostno otvori deželna jubilejna izložba v Pragi, koja ima predočiti svetu in narodu razvoj, podstavo in vednost češkega duha in češkega dela. Stotine tisoč tujcev pripravlja se, da obiše to velikansko delo čeških rok, in vreden ni, da se nazivlje Slovan, kdor bi opustil obisk te izložbe in mu pripuščajo gmotna sredstva, da vidi z lastnimi očmi ogromni kulturni napredek češkega naroda.

Za šolstvo v jubilejni izložbi je skrbel šolski odbor, kojemu so bili podrejeni pododbori: za ljudsko šolstvo, obrtne šole, strokovne, srednje in visoke šole. Odbor za ljudsko šolstvo je že vlani meseca rožnika razposlal vsem okrajnim in krajnim šolskim svetom vabilo in poziv gledé razstavine udeležbe, in takoj se je za skupino XXIII. priglasilo 322 čeških

in 113 nemških izložbenikov, koje število se je pa doslej še pomnožilo.

Te zglasitve obsejajo: načrte in modele šolskih poslopij, nariske šolskih vrtov in šolskega orodja, učila, prirejena po učiteljstvu, strokovna literarna dela i. dr. C. kr. deželni šolski svet je pa izložil iz vseh šolskih okrajev pravila in osnove iger ter poslovanje materskih šol (otročkih vrtov) in varovalnic, po jeden izvod najboljših razpredelb ur za vsaki oddelek šol, popolne učne osnove meščanskih šol, pismene otroške naloge v spisji in računstvu, risarske izdelke najvišjih razredov ali oddelkov, vzorce lepomisja; dalje podatke o zasebnih šolah, učiteljskih društvih in šolstvo podpirajočih društev, pravila in poslovne osnove ter naloge šolarjev iz nadaljevalnih šol, dalje učilnic za dekleta, rokodelska dela, sirotišča, ustanove za slaboumne otroke, in za zanemarjeno mladino in dalje pregled se-

danjega stanja ljudskega šolstva v češkem kraljestvu.

Obrtne šole, rokodelske, strokovne in nadaljevalne, koje zavzajajo največ prostora, odmerjenega šolski izložbi, srednje šole so skoro vse priglasile udeležbo svojo v izložbi.

Visoke šole se kot take ne udeležijo izložbe. V poravnanje izdatkov za šolsko izložbo je dovolilo naučno ministersvo 8000 gld. Vrh tega je deželni šolski svet dovolil, da se pokrijejo krajevni izdatki iz prebitkov šolskih proračunov za l. 1890. event. 1891.

Soditi po tem, česar se je učinilo za XXIII. skupino (šolstvo) v praški izložbi, nádejati se je, da bode ta oddelek dostojno zastopan, a to tembolj, ker so vsi dotični organi (dež. šolski svet, šolski razstavini odbor, zastopniki dež. šol. sveta, med njimi podpredsednik g. Zabusch in dvorni svetnik vit. Kofistka) po svojih močeh pripomogli za dosego napominane svrhe.

Dalje bode odbor „Pedagogiškega društva v Pragi“ za preskrbljevanje stanovanj došlim učiteljem skrbel za primerno nastanjenje. Predsednik tega odbora je v Slovencih poznati češki pisatelj in poseben prijatelj našemu narodu g. Jan Lego. V tem odboru se nahajajo znalci vseh slo-

vanskih jezikov in francoščine. Svrha stanovanskega odbora je, slovanskim učiteljem (torej tudi slovenskim) preskrbeti brezplačno stanovanje in v kolikor móči cenejo hrano. Na vsa pismena vprašanja daje pojasnila gosp. Jan Lego v Pragi — Žižkov, Miličeva ul. št. 472.

Izložbeni odbor je zgradil stavb za 950.000 gld. in zasebniki so postavili vrhu tega 106 paviljonov za 1,032.000 gld. Vse porabljeno površje na razstavišči znaša 76.000 štirijaških metrov, in je torej praška izložba ne samo gledé obsežnosti, temveč tudi raznosti jedna največjih deželnih izložeb, koje so bile doslej prirejene v Evropi.

Izložba v Pragi bode pa pokazala, kaj pomeni češko kraljestvo v okviru države naše: da je najbolj napredna dežela v narodno-gospodarskem in šolskem oziru ter na prvi stopinji gledé finančne moči in prevage svoje. Izložba češkega kraljestva bode izložba najboljših in najbrojnejših izdelkov vsega cesarstva.*)

Anton Sušnik — Ljubljana.

*) Ta članek priobčujemo z željo, da bi se slovensko učiteljstvo v toliki meri zanimalo za češko šolstvo, kakor se češko učiteljstvo zanima za napredek v našem šolstvu. Češka je bila in je še gledé razvitja šolstva prva dežela v Avstriji. Medsebojna uzajemnost bode v korist naši širji in ožji domovini. Ured.

Navod

za izdelovanje pridvižnih (relief) zemljevidov.

Naš „Tovariš“ je že večkrat učiteljstvo opozoril na pridvižne zemljevide kot izvrstni učni pripomoček za zemljepisje. Tak zemljevid je ravnokar izdal vojaški zemljepisni zavod na Dunaji za štajersko deželo ki velja 35 gld.

V sledečem hočemo podati tudi kratek navod, kako lahko sleherni učitelj izdelata tak zemljevid za svojo bližnjo okolico, katerega z najboljšim vspehom lahko rabi v šoli pri zemljepisnem pouku.

„V ta namen si pripravimo gladko desko v obliki in velikosti kakoršno hočemo dati zemljevidu. Da ne postane deska vegasta, napravimo na spodnji strani letvice (lašte) iz trdega lesa. Na to desko prilepimo zemljevid, ki smo ga natančno izrisali po kakem generalnem zemljevidu. Potem označimo razne visočine gričev, gorá in dolin. V te točke zapičimo žičnike (parižke čavlje = Drahtstifte) v primerni velikosti, ki smo jo posneli po merilu. Pri meritvi rabimo cirkel ter zabijemo